

Pensioen vervroegen of uitstellen, demotie, deeltijdpensioen:

WAT MAG WEL EN WAT NIET?

Wordt de ingang van het prepensioen uitgesteld zonder dat de werknemer doorwerkt, dan wordt de prepensioenregeling onzuiver. Dit heeft heel vervelende gevolgen, want de hele aanspraak is dan in één keer belast.

Prepensioen kan overigens niet verder dan tot de 65-jarige leeftijd worden uitgesteld.

Het prepensioen mag niet te hoog zijn. In het geval het prepensioen later ingaat dan op de in de prepensioenregeling vastgestelde ingangsdatum, mag het prepensioen actuair herrekend worden. Hierbij mag het niet hoger worden dan 100 procent van het pensioengevend loon.

Wordt de grens van 100 procent bereikt, dan moet het prepensioen ingaan, of mag het deel boven de 100 procent worden omgezet in ouderdomspensioen of partnerpensioen. Deze omzettingmogelijkheid moet wel in de pensioenregeling zijn opgenomen.

Na 1 januari 2006 was opbouw van prepensioen net als opbouw van overbruggingspensioen alleen mogelijk als de toezegging al op 1 januari 2005 bestond en de werknemer op dat moment 55 jaar of ouder was (ofwel geboren vóór 1 januari 1950).

Vroeger was er VUT, overbruggingspensioen en prepensioen als iemand eerder dan op de pensioen- en/of AOW-leeftijd wilde stoppen met werken. De VUT is afgeschaft, net als (weliswaar met een overgangsregeling) overbruggings- en prepensioen. Daarnaast zijn pensioen- en AOW-leeftijd verhoogd. Aan de andere kant zijn er ook mensen die (gedeeltelijk) door willen werken na pensioendatum. Welke mogelijkheden er zijn om aan de verschillende wensen tegemoet te komen?

We nemen de verschillende mogelijkheden met u door.

OVERBRUGGINGSPENSIOEN

Overbruggingspensioen is voor de periode van vóór de AOW-leeftijd tot de AOW-leeftijd. Na 1 januari 2006 was opbouw alleen mogelijk als de toezegging al bestond op 1 januari 2005 en de werknemer op dat moment 55 jaar of ouder was.

PREPENSIOEN

Prepensioen kan niet eerder ingaan dan op 60-jarige leeftijd. De uiterste ingangsdatum is:

- het bereiken van de in de pensioenregeling vastgestelde ingangsdatum

van het ouderdomspensioen of - het eerder beëindigen van het dienstverband op of na de in de prepensioenregeling vastgestelde ingangsdatum.

Het prepensioen eindigde uiterlijk bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd (de vroegere AOW-leeftijd).

De ingang van het prepensioen mag uitgesteld worden, mits de werknemer evenveel uren blijft werken als hij vóór het uitstel deed. Gaat de werknemer minder uren werken, dan moet het prepensioen deels ingaan. De werknemer gaat dan gedeeltelijk met pensioen. De pensioenuitvoerder vraagt van de werknemer een getekende verklaring dat hij geheel of gedeeltelijk doorwerkt en in welke mate.

Pensioen-opbouw na demotie?

OUDERDOMSPENSIOEN VERVROEGEN

Voor pensioen, vervanging van het inkomen uit arbeid, mag belastingvrij gespaard worden. Pensioen opnemen en daarnaast blijven werken was in het verleden tegen de fiscale regels. Het doorwerken zorgde ervoor dat het pensioen onzuiver werd. Hierdoor was het hele pensioentegoed in één keer belast. Ook was dan een boete verschuldigd. De werknemer moest daarom bij vervroeging van zijn pensioen een verklaring tekenen dat hij niet meer zou werken.

In 2016 zijn de regels versoepeld. De werknemer mag geheel of gedeeltelijk doorwerken als hij met pensioen gaat, mits dit gebeurt in de periode van vijf jaar vóór de AOW-datum. Is de werknemer meer dan

vijf jaar van zijn AOW-ingangsdatum verwijderd, dan gelden de oude regels en moet de werknemer een verklaring tekenen dat hij niet meer werkt. Dit geldt ook bij deeltijdpensioen, waarover hierna meer.

Vervroeging van pensioen moet onderdeel van de pensioenregeling zijn. Vaak is bepaald dat het vanaf de 60-jarige leeftijd mogelijk is. De werknemer moet wel letten op het feit dat de AOW nog niet ingaat. Ook bouwt de werknemer minder pensioen op, omdat hij (eerder) stopt met werken. Verder wordt het maandelijkse pensioenbedrag lager, omdat de periode waarover het pensioen wordt uitgekeerd, vanaf ingang tot overlijden (ouderdomspensioen is net als AOW levenslang), langer is.

Aandachtspunt bij het vervroegen van pensioen is (de hoogte van) het partnerpensioen. Eventueel moeten betrokkenen kijken of uitruil van een stukje ouderdomspensioen in (een hoger) partnerpensioen een optie is.

OUDERDOMSPENSIEN UITSTELLEN

De uitstelmogelijkheid moet in de pensioenregeling zijn opgenomen. Uitstel is mogelijk tot maximaal vijf jaar na de AOW-datum. In het verleden was voor uitstel van pensioen vereist dat men doorwerkte, een dienstverband had. Verder moest het pensioen in ieder geval ingaan als het pensioen de grens van 100 procent van het laatst verdiende salaris had bereikt. Deze twee vereisten zijn recentelijk vervallen, maar alleen voor het ouderdomspensioen. Bij het prepensioen (zie hiervoor) is dat niet het geval.

DEELTIJDPENSIEN

Een pensioenregeling kan deeltijdpensioen mogelijk maken. De werknemer blijft gedeeltelijk werken (bijvoorbeeld 60 procent) en gaat gedeeltelijk met pensioen (bijvoorbeeld 40 procent). Hij ontvangt dan salaris en pensioen, over het salaris gaat de pensioenopbouw door.

Als het deeltijdpensioen ingaat in de periode van vijf jaar vóór de AOW-leeftijd, hoeft de werknemer geen verklaring te tekenen dat hij voor 40 procent stopt met werken. Is de periode tot de AOW-datum langer dan vijf jaar, dan moet de werknemer wel een verklaring tekenen dat

hij, zoals in dit voorbeeld, voor 40 procent stopt met werken.

De periode van vijf jaar vóór de AOW-leeftijd houdt verband met de stapsgewijze verhoging van de AOW-leeftijd. Er wordt niet een vaste leeftijd genoemd zoals in het verleden. Toen was het 60 jaar, vijf jaar voor de vaste AOW-leeftijd van 65.

Bij deeltijdpensioen is er een aantal aandachtspunten:

- afspraken tussen werkgever en werknemer op welke dagen de werkzaamheden worden verricht (of mag de werknemer het flexibel zelf invullen);
- is de huidige functie in minder tijd uit te oefenen;
- moet de werknemer vergaderingen of een training die op een vrije dag plaatsvinden, bijwonen?

Behalve deze aandachtspunten moet de werknemer ook kijken of het salaris plus de pensioenuitkering samen voldoende zijn voor het levensonderhoud. Ook bij deeltijdpensioen moet op de gevolgen voor het partnerpensioen worden gelet.

VOORBEELD

Een aardig voorbeeld van deeltijdpensioen is een tijdje geleden aan het CAP (Centraal Aanspreekpunt Pensioenen van de belastingdienst) voorgelegd.

Een werknemer van 65 jaar laat zijn pensioen voor 40 procent vervroegd ingaan. Hij verlaagt tegelijkertijd zijn deeltijdfactor van 100 procent naar 70 procent en werkt in dezelfde dienstbetrekking door tot de pensioenrichtleeftijd van 67 jaar. De vraag was of in de twee jaar tussen de gedeeltelijke ingang van het pensioen en de pensioenrichtleeftijd de pensioenopbouw zonder fiscale bezwaren kan worden voortgezet. Het antwoord van het CAP was bevestigend, mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan:

- Er ontstaan twee reeksen van uitkeringen binnen één pensioenregeling, te weten een reeks die ingaat op 65 jaar en een die ingaat op 67 jaar. Elk van die reeksen moet aan de wettelijke bepalingen voldoen. Zo moet de variatie in die uitkeringen bij elk van beide delen voldoen aan de eisen van de Wet op de loonbelasting 1964:
 - de laagste uitkering mag niet

- minder bedragen dan 75 procent van de hoogste uitkering;
- de mate van variatie moet op de feitelijke ingangsdatum van het pensioendeel vaststaan.
- Het tweede deel van het pensioen mag niet later ingaan dan vijf jaar na de AOW-leeftijd.

DEMOTIE

Bij demotie gaat de werknemer naar een minder zware functie en eventueel een kortere werkweek. Het lagere salaris of het minder verdienen dat hiervan het gevolg is, betekent ook dat er minder pensioen wordt opgebouwd. De belastingregelgeving biedt voor deze situatie een oplossing als de demotie plaatsvindt in de periode van tien jaar vóór de pensioendatum. Het pensioen mag dan op basis van het oude salaris opgebouwd blijven worden, mits aan een aantal voorwaarden wordt voldaan. Deze voorwaarden zijn:

- De demotie en de opbouw van het pensioen zijn onderdeel van de pensioenregeling.
- De werknemer aanvaardt een lager gekwalificeerde functie of gaat parttime werken. Bij het parttime werken moet er sprake zijn van een dienstverband van minimaal 50 procent.

Een aandachtspunt is de combinatie van demotie en de ontslagbepaling op AOW-leeftijd. Deze bepaling, het dienstverband eindigt bij het bereiken van de AOW-leeftijd, komt in de praktijk regelmatig voor. Hierdoor kan het gebeuren dat na demotie de periode van pensioenopbouw op basis van het oude salaris korter is dan tien jaar.

AFRONDING

Bij pensioen is best veel mogelijk qua uitstellen, vervroegen, deeltijd enzovoort. Wel moet goed op wet- en regelgeving worden gelet, dus of aan de voorwaarden wordt voldaan. Belangrijk zijn uiteraard ook de financiële en andere gevolgen van de gemaakte keuzes. Werknemers doen er goed aan zich door werkgever, pensioenuitvoerder en/of andere adviseur goed te laten informeren voordat ze een besluit nemen. ●

Mr. A.E. (Liesbeth) Koning
De auteur is Legal counsel/
pensioenjurist en lid van de redactieraad
van *De Beursbengel*.

Goede afspraken wenselijk bij deeltijdpensioen